

Valtiovarainministeriön asetus Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista vuonna 2024

1 Johdanto

Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksullisuudesta säädetään valtiovarainministeriön asetuksella Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista vuonna 2023 (1070/2022). Asetus oli määräaikainen ja voimassa 31.12.2023 asti.

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi uusi valtiovarainministeriön asetus Digi- ja väestötietoviraston suoritteiden maksuista. Asetus olisi määräaikainen ja se olisi voimassa 1 päivästä tammikuuta 31 päivään joulukuuta 2024. Määräaikaisuus on perusteltua viraston toimintaan liittyvän muutosvaiheen vuoksi. Digi- ja väestötietoviraston henkilöasiakaspalveluja digitalisoiva OIVA-hanke aloitti työnsä vuoden 2022 alussa. Hankkeen on tarkoitus jatkaa vuoteen 2028. OIVA-hankkeessa digitalisoidaan aluksi erityisesti holhoustoimen palveluja, perhe- ja perintöoikeudellisia palveluja sekä rekisteripalveluja ja näiden palvelujen tuottavuus jatkaa kohenemistään vuoden 2024 aikana ja sitä seuraavina vuosina.

Vuoden 2020 alussa maistraatit ja Väestörekisterikeskus yhdistyivät ja uusi Digi- ja väestötietovirasto aloitti toimintansa. Virasto otti vuonna 2020 käyttöön uuden kustannuslaskentamallin, johon pohjautuen määritellään viraston suoritteiden kustannukset. Tämä uusi, valtion yhteiseen malliin perustuva kustannuslaskentamalli ottaa entistä paremmin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti huomioon palveluiden tosiasialliset kustannukset ja muutos näkyy erityisesti viraston henkilöasiakaspalveluissa. Vuoden 2021 maksuasetuksessa suoritteiden hintoja korotettiin useiden palvelujen osalta, koska palvelut olivat uuden kustannuslaskentamallin myötä osoittautuneet alikatteellisiksi. Myös vuosien 2022 ja 2023 maksuasetuksissa muutamien palvelujen hintoja korotettiin alikatteellisuuden vuoksi ja joitakin suoritteita siirrettiin alennetun omakustannusarvon mukaisiksi suoritteiksi. Hintojen korotukset ovat olleet oikeansuuntaisia: suoritteiden alikatteellisuus on vuosien 2021-2023 aikana vähitellen korjaantunut. Edelleen kuitenkin joidenkin palvelujen osalta kustannusvastaavuudet jäivät selvästi alle omakustannusarvon, ja niiden osalta esitetään maltillisia hinnankorotuksia.

Kokonaisuudessaan asetuksessa esitettävät hinnanmuutokset ja muut muutokset ovat melko vähäisiä.

Julkisen notaarin palveluiden ja perhe-, perintö- ja varallisuusasioiden rekisteröintien hintoihin esitetään 0-17 euron korotuksia palvelun mukaan.

Nimenmuutospalvelujen osalta esitetään nimenmuutoshakemuksissa siirtymistä yhteen 95 euron maksuluokkaan laskutuksen automaation edistämiseksi. Tämä eri nimenmuutoslajien hintojen yhtenäistäminen nostaisi etunimen muutosten ja laskisi

joidenkin sukunimen muutosten hintaa jonkin verran. Samoin laskutuksen automaation mahdollistamiseksi esitetään, että huoltajan sukunimenmuutoshakemuksen yhteydessä tehtävät alaikäisten lasten sukunimenmuutoshakemukset muutetaan maksullisiksi.

Varmennepalveluiden osalta esitetään biovarmenteiden paljousalennusmekanismin purkamista ja uutta kiinteää, jonkin verran alemmaa hintaa bio- ja kansalaisvarmenteille.

Holhustoimen palvelujen osalta esitetään holhoustoimeen liittyviin lupiin 28-66 euron korotuksia.

Väestötietojärjestelmästä luovutettaviin todistuksiin ja sukuselvityksiin esitetään n. 2–5 euron hinnankorotuksia. Väestötietojärjestelmästä luovutettavien suoritteiden nimien yhdenmukaistamiseksi esitetään, että ote väestötietojärjestelmästä on pääsääntöisesti nimeltään todistus. Tämän vuoksi asetuksen 2 §:n 1 momentin 7 kohtaan esitetään lisättäväksi otteiden lisäksi todistukset.

Asetuksen 3 §:n 1 momenttiin esitetään lisättäväksi 11 b kohta henkilökorttilain 5 b §:n 3 momentin mukaisista henkilökortille luotavista varmenteista.

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2024.

2 Asetuksenantovaltuus

Asetuksenantovaltuus perustuu valtion maksuperustelain (150/1992) 8 §:ään.

3 Yksityiskohtaiset perustelut

3.1 Asetus

Asetuksen sisältö pysyisi pääasiassa voimassa olevaa maksuasetusta vastaavana. Seuraavassa tuodaan esille ehdotetut sisällölliset muutokset suhteessa voimassa olevaan maksuasetukseen. Lisäksi asetukseen on tehty joitakin kielellisiä ja säädösteknisiä muutoksia.

1 §. *Soveltamisala.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

2 §. *Maksuttomat julkisoikeudelliset suoritteet.* Asetuksen 2 §:n 1 momentin 7 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi otteiden lisäksi väestötietojärjestelmästä annettavat todistukset. Väestötietojärjestelmästä luovutettavien suoritteiden nimien yhdenmukaistamiseksi ote väestötietojärjestelmästä olisi pääsääntöisesti nimeltään todistus. Suorite, joka annetaan väestötietojärjestelmästä maksutta henkilön omien tietojen tarkastamiseksi EU:n tietosuoja-asetuksen (2016/679) 15 artiklan mukaisesti, olisi kuitenkin jatkossakin nimeltään ote. Asetuksen 3 §:n 1 momentin 15 kohdassa sekä väestötietojärjestelmän otteet että todistukset on jo mainittu. Muuten pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

3 §. *Maksulliset julkisoikeudelliset suoritteet.* Asetuksen 3 §:n 1 momentin 11 kohtaan esitetään lisättäväksi 11 b kohta henkilökorttilain 5 b §:n 3 momentin mukaisista henkilökortille luotavista varmenteista. Nämä varmenteet ovat biovarmenteita. Muuten pykälä vastaisi voimassa olevan asetusta.

4 §. *Alennetun omakustannusarvon mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

5 §. *Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut suoritteet.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

6 §. *Holhoussuoritteita koskevista maksuista vapautuminen.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

7 §. *Julkisuuslain perusteella annettavat suoritteet.* Pykälä vastaisi voimassa olevaa asetusta.

8 §. *Voimaantulo.* Asetus tulisi voimaan 1.1.2024 ja olisi voimassa 31.12.2024 saakka.

3.2 Maksutaulukko

Asetuksen liitteenä on maksutaulukko, jossa maksut on ryhmitelty viraston palveluluokittelun mukaisesti. Seuraavassa esitetään ne suoritteet, joihin ehdotetaan tehtäväksi muutoksia verrattuna voimassa olevaan vuoden 2023 maksuasetukseen.

Notaari- ja oikeudelliset vahvistuspalvelut

Notaari- ja oikeudellisten vahvistuspalveluiden omakustannusarvon suoritteiden kustannusvastaavuus oli vuonna 2022 84 %. Vuonna 2023 sen ennustetaan olevan nykyisillä hinnoilla 77%. Selvän alikatteellisuuden korjaamiseksi asetuksessa esitetään vuodelle 2024 n. 20 prosentin hinnankorotuksia julkisen notaarin palveluihin sekä lahja- ja avioehtoasioiden rekisteröinteihin seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla. Esimerkiksi avioehtojes rekisteröinnin hintaa ehdotetaan korotettavaksi 70 eurosta 82 euroon. Muiden notaari- ja oikeudellisten vahvistuspalvelujen hinnat esitetään jätettäväksi ennalleen.

Suorite	Hinta/suorite 2023	Esitetty hinta/suorite 1.1.2024 alkaen
Protesti	39 €	47 €
Tallelokeron avaaminen ja sulkeminen ensimmäiseltä lokerolta	85 €	102 €
Tallelokeron avaaminen ja sulkeminen jokaiselta seuraavalta lokerolta	10 €	15 €
Ansioluettelon todistaminen	70 €	84

Allekirjoituksen oikeaksi todistaminen	14 €	17 €
Asiakirjajäljennöksen oikeaksi todistaminen	4 €	5 €
Elossaolotodistus	18 €	23 €
Kompetenssitodistus sisältäen asemaa ja allekirjoitusta koskevan todistuksen	20 €/allekirjoitus	25 €/allekirjoitus
Ulkomaisten yleisten asiakirjojen laillistamisvaatimusten poistamisesta tehdyn yleissopimuksen (SopS 45 ja 46/1985) 3 artiklassa tarkoitettu todistus eli apostille	30 €	36 €
Vähimmäismaksu työkustannusten mukaan (80 €/h) veloittavasta muusta notaarin todistuksesta	10 €	15 €
Seuraavia rekisteröintejä koskevat hakemukset tai ilmoitukset: avioehtosopimuksen rekisteröinti, aviopuolisoiden välisen, lahjoitusta koskevan ilmoituksen rekisteröinti, avio-oikeuden poistamista koskevan ilmoituksen rekisteröinti, osituskirjan rekisteröinti, aviovarallisuussuhteeseen sovellettavaa lakia koskevan sopimuksen rekisteröinti, asiakirjan rekisteröinti avoliittoasioiden rekisteriin sekä läheisten välisen lahjailmoituksen rekisteröinti	70 €	82 €

Notaari- ja oikeudellisten palvelujen omakustannusarvon mukaisten suoritteiden osalta em. taulukossa esitettyjen hinnankorotusten jälkeen kustannusvastaavuuksien arvioidaan nousevan vuoden 2023 77 prosentista 96 prosenttiin vuonna 2024.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Omakustannusarvon mukaiset suoritteet (OKA)					
Tuotot	2 285 420 €	2 569 051 €	1 403 206 €	2 320 000 €	2 740 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 465 441 €	3 076 450 €	1 779 639 €	3 000 000 €	2 850 000 €
Kustannusvastaavuus %	93 %	84 %	79 %	77 %	96 %

Kaikkien notaari- ja oikeudellisten vahvistuspalvelujen tuotot olivat seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla vuonna 2022 2,9 miljoonaa euroa ja kustannukset 4,3 miljoonaa euroa, jolloin kustannusvastaavuus oli 67 prosenttia. Vuonna 2023 tuottojen arvioidaan olevan 2,8 miljoonaa euroa ja kustannusten 4,2 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 65 prosenttia. Vuonna 2024 kustannusvastaavuuden ennustetaan nousevan tässä maksuasetuksessa esitettyjen hinnankorotusten myötä yhteensä 78 prosenttiin.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
DVV:n maksuasetuksen mukaiset notaari- ja oikeudelliset vahvistuspalvelut					
Tuotot	2 712 331 €	2 928 320 €	1 640 627 €	2 757 700 €	3 177 400 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 817 415 €	4 342 261 €	2 562 739 €	4 226 000 €	4 076 000 €
Kustannusvastaavuus %	71 %	67 %	64 %	65 %	78 %

Holhoustoimen valvontapalvelut

Holhustoimen valvontapalvelujen osalta esitetään holhustoimen lupiin 28 – 66 euron hinnankorotuksia seuraavan taulukon havainnollistamalla tavalla.

Suorite	Hinta/suorite e 2023	Hinta/suorite 1.1.2024 alkaen
Lupapääätös perinnönjaosta (jaettava nettovarallisuus 0–85 000 €)	184 €	212 €
Lupapääätös perinnönjaosta (jaettava nettovarallisuus 85 001–170 000 €)	324 €	372 €
Lupapääätös perinnönjaosta (jaettava nettovarallisuus 170 001– €)	444 €	510 €
Muu lupapääätös	184 €	212 €
Omaisuuksien hoitosuunnitelman vahvistaminen	184 €	212 €
Suostumus estotiliasiassa	184 €	212 €

Lupasuoritteet ovat olleet jo pitkään selvästi alikatteellisia. Esitetyt hinnankorotukset ovat maltillisia eikä alikatteellisuuden odoteta korjaantuvan pelkästään niiden avulla. Hinnankorotusten myötä kustannusvastaavuuden arvioidaan kohentuvan 80 prosentin tasolle vuonna 2024. Hinnankorotusten lisäksi holhustoimen lupien kustannusvastaavuus kohentuu lähivuosina Digi- ja väestötietoviraston OIVA-ohjelmassa toteutettavan holhustoimen palvelujen digitalisoinnin myötä.

On huomattava, että holhustoimilain (442/1999) 85§ antaa holhousviranomaiselle mahdollisuuden määrätä suorite maksuttomaksi, ”jos maksuvelvollisen maksukyky on olennaisesti alentunut käytettävissä olevat tulot ja varallisuus huomioon ottaen elatusvelvollisuuden, työttömyyden, sairauden tai muun erityisen syyn johdosta tai jos maksun periminen olisi muusta syystä kohtuutonta.”

Seuraavassa taulukossa esitetyn mukaisesti vuonna 2022 kaikkien holhustoimen omakustannusarvon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli 76 prosenttia ja vuonna 2023 kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 94 prosenttia. Edellä esitettyjen hinnankorotusten jälkeen kustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2024 nousevan 102 prosenttiin.

Holhustoimen lupa-asioiden kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan vuonna 2023 56 prosenttia, nousevan tässä esitettyjen hinnankorotusten myötä vuonna 2024 80 prosenttiin ja saavuttavan omakustannusarvon tason OIVA-hankkeen digitalisointitoimien myötä lähivuosien aikana.

Alennetun omakustannusarvon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus on arvion mukaan vuonna 2023 21 prosenttia ja vuonna 2024 23 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Holhustoimen valvontapalvelut yhteensä					
Tuotot	9 434 531 €	9 601 246 €	5 651 328 €	10 195 000 €	10 850 072 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 807 014 €	19 291 061 €	11 750 507 €	19 320 000 €	18 910 000 €
Kustannusvastaavuus %	56 %	50 %	48 %	53 %	57 %
Omakustannusarvon mukaiset suoritteet (OKA)					
Tuotot	8 242 362 €	8 056 468 €	4 330 369 €	7 900 000 €	8 410 072 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 154 352 €	10 614 117 €	5 167 060 €	8 390 000 €	8 250 000 €
Kustannusvastaavuus %	90 %	76 %	84 %	94 %	102 %
Tilintarkastukset					
Tuotot	6 367 894 €	5 474 915 €	3 550 415 €	6 500 000 €	6 600 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	5 149 023 €	5 493 750 €	3 628 086 €	5 890 000 €	6 000 000 €
Kustannusvastaavuus %	124 %	100 %	98 %	110 %	110 %
Lupa-asiat					
Tuotot	1 100 145 €	1 494 062 €	779 955 €	1 400 000 €	1 810 072 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	2 392 648 €	2 797 734 €	1 538 973 €	2 500 000 €	2 250 000 €
Kustannusvastaavuus %	46 %	53 %	51 %	56 %	80 %
Alennetun omakustannusarvon mukaiset suoritteet (AOKA)					
Tuotot	1 192 169 €	1 544 778 €	1 320 959 €	2 295 000 €	2 440 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 652 662 €	8 676 944 €	6 583 447 €	10 930 000 €	10 660 000 €
Kustannusvastaavuus %	16 %	18 %	20 %	21 %	23 %

Nimen muuttamista koskevat hakemukset

Nimenmuutosten osalta esitetään suoritteiden alikatteellisuuden korjaamisen ja laskutuksen automaation vuoksi siirtymistä yhteen maksuluokkaan 95 €. Hinnat olisivat yhtenevät etu- ja sukunimen muutoksissa. Palvelun laskutusta on mahdollista automatisoida, kun prosessissa ei tarvita harkintaa hinnan muodostamiseksi. Muutos nostaisi alemman maksuluokan hintoja (etunimen muutokset ja ne sukunimen muutokset, joilla otetaan käyttöön henkilöllä aiemmin käytössä ollut sukunimi, luovutaan yhdestä sukunimiyhdistelmän nimestä tai luovutaan tai otetaan käyttöön sukunimiyhdistelmän yhdysmerkki) 60 eurosta 95 euroon ja laskisi ylemmän maksuluokan hintoja (muut kuin edellä mainitut sukunimen muutokset) 120 eurosta 95 euroon.

Samoin laskutuksen automaation edistämiseksi ja suoritteiden alikatteellisuuden korjaamiseksi esitetään, että huoltajan sukunimenmuutoshakemuksen yhteydessä tehtävät alaikäisten lasten huoltajan uuden nimen mukaiset sukunimenmuutoshakemukset muutetaan maksullisiksi. Tällä hetkellä nimenmuutosten laskuttaminen vaatii vuositasolla noin 1,5 htv:ta ja nimenmuutosten hintojen yksinkertaistaminen tehostaisi merkittävästi laskutustyötä. Alaikäisten sukunimenmuutosten hintojen huojennus huoltajan sukunimenmuutoksen yhteydessä otettiin käyttöön nimilainsäädännön uudistumisen yhteydessä v. 2019. Sillä pyrittiin lain uudistamisesta johtuviin hakijoiden kannalta kohtuullisiin hinnanmuutoksiin. Tällä hetkellä voidaan arvioida, että tilanne on muuttunut ja nimenmuutoksista perittävän maksun pitäisi kattaa käsittelystä aiheutuvat kulut. Nimenmuutoshakemus on asiakkaalle vapaaehtoinen toimi. Tässä yhteydessä on myös otettava huomioon, että etu- ja sukunimilain (946/2017) 28 §:ssä on määritelty ne tilanteet, joissa tietyt nimenmuutoshakemukset ovat kokonaan maksuttomia ja turvaavat perheen yhtenäisen nimikäytännön.

Uusien hintojen myötä nimenmuutosten kustannusvastaavuuden arvioidaan nousevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla vuoden 2023 arvioidusta 70 prosentista 95 prosenttiin vuonna 2024.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Nimenmuutokset					
Tuotot	1 164 041 €	1 062 655 €	652 910 €	1 123 000 €	1 425 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	1 311 187 €	1 680 448 €	980 319 €	1 600 000 €	1 500 000 €
Kustannusvastaavuus %	89 %	63 %	67 %	70 %	95 %

Varmennepalvelut

Varmennepalvelujen osalta esitetään, että biovarmenteisiin sovelletusta alennusmekanismista luovutaan asiakkailta saadun palautteen perusteella. Lisäksi esitetään seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla aiempaa alempaa kiinteää hintaa bio- ja kansalaisvarmenteille. Bio- ja kansalaisvarmenteen hintoja lasketaan, koska niiden osalta luovutaan vastaavasti tilitysmaksujen perimisestä tilitysten yhteydessä. Hintojen alennus tilitysmaksujen verran on käytännössä kustannusneutraali toimenpide, sillä varmenteiden tuottamisen kustannukset laskevat vastaavan määrän varmennetta kohti. Hinnassa on otettu huomioon poliisin tilitysmaksun poistuminen tekeillä olevan uuden sopimuksen myötä vuoden 2024 alusta.

Hinta €/suorite	Hinta 2023	Esitetty hinta 1.1.2024 alkaen
Kansalaisvarmenne (henkilökortti)	12,80 €	11,20 €
Biovarmenne passille, viisumille, henkilökortille ja oleskeluluvulle (normaalihinta)	2,60 €	2,10 €
Biovarmenne passille, sotaveteraanit	2,10 €	1,60 €
Lukkiutuneen kortin avaamiseksi annettava asiakirja	10 €	Ei muutosta
Sote-toimikortit	23 €	Ei muutosta
Sote-tilapäisvarmenne	16,29 €	Ei muutosta

Seuraavassa taulukossa esitetyn mukaisesti vuonna 2022 julkisoikeudellisten varmennepalveluiden kustannusvastaavuus oli 136 prosenttia. Vuonna 2023 kustannusvastaavuuden arvioidaan olevan 112 prosenttia ja hinnanalennusten myötä vuonna 2024 103 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Varmennepalvelut J yhteensä					
Tuotot	9 826 371 €	11 002 321 €	6 236 895 €	10 184 000 €	9 170 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	8 009 905 €	8 109 455 €	5 113 809 €	9 094 000 €	8 900 000 €
Kustannusvastaavuus %	123 %	136 %	122 %	112 %	103 %

Rekisteritietojen luovutus ja tietopalvelut

Rekisteritietojen luovutus ja tietopalvelut organisaatioasiakkaille

Maksuihin ei esitetä muutoksia.

Organisaatioasiakkaiden julkisoikeudellisten rekisteritietojen luovutusten kustannusten jakautumista on tarkistettu vuonna 2023 aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Kustannuksista suurin osa kohdistuu maksuttomiin viranomaisille tuotettaviin palveluihin. Kustannusten kohdistumisen uudelleentarkastelun myötä aiemmin ylikatteellisen palvelun kustannusvastaavuus lähestyy nyt asianmukaisesti 100 prosenttia.

Organisaatioasiakkaiden julkisoikeudellisten rekisteritietojen luovutuksen omakustannusarvon mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuus oli seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla 196 prosenttia vuonna 2022 ja sen arvioidaan olevan 111 prosenttia vuonna 2023 ja 109 prosenttia vuonna 2024.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
VTJ-tietopalvelut organisaatioille yhteensä					
Tuotot	1 005 587 €	910 510 €	628 090 €	1 079 000 €	1 068 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	496 512 €	475 026 €	631 889 €	1 083 000 €	1 092 000 €
Kustannusvastaavuus %	203 %	192 %	99 %	100 %	98 %
Omakustannusarvon mukaiset suoritteet yhteensä (OKA)					
Tuotot	956 367 €	854 764 €	602 377 €	1 031 000 €	1 020 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	451 323 €	436 541 €	540 915 €	931 000 €	940 000 €
Kustannusvastaavuus %	212 %	196 %	111 %	111 %	109 %

*Rekisteritietojen luovutus ja tietopalvelut henkilöasiakkaille:
väestötietojärjestelmästä luovutettavat todistukset, sukuselvitykset ja rekisteritietojen luovutus muista rekistereistä*

Väestötietojärjestelmästä luovutettavien suoritteiden nimiä esitetään yhdenmukaistettavaksi niin, että ote väestötietojärjestelmästä on nimeltään todistus. Lisäksi väestötietojärjestelmästä luovutetaan sukuselvityksiä. Suorite, joka annetaan maksutta henkilön omien tietojen tarkastamiseksi EU:n tietosuojasetuksen (2016/679) 15 artiklan mukaisesti, olisi kuitenkin jatkossakin nimeltään ote.

Lisäksi esitetään seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla 2–5 euron hinnankorotuksia kaikkiin väestötietojärjestelmästä luovutettaviin todistuksiin, otteisiin ja sukuselvityksiin palvelujen alikatteellisuuden korjaamiseksi.

Suorite	Hinta/suorite v. 2023	Esitetty hinta/suorite 1.1.2024 alkaen
Digi- ja väestötietovirastossa laadittu todistus	20 €	23 €
Sähköisen itsepalvelun kautta tilattu postitse lähetettävä todistus	16 €	20 €
Sähköinen todistus, jonka asiakas tilaa itsepalveluna	10 €	12 €
Sukuselvitys digitoidusta väestökirja-aineistosta	65 €	70 €
Sähköisestä väestötietojärjestelmästä laadittu sukuselvitys (digitaalinen)	30 €	35 €

Manuaalisesti laadittavat todistukset (ml. vihkitodistuksen kaksoiskappale)	65 €	70 €
Otteeseen liitettävä EU:n monikielinen vakiolomake	12 €	14 €

Väestötietojärjestelmän todistusten ja otteiden luovutusten, sukuselvitysten ja tietojen luovutusten muista rekistereistä kustannusvastaavuus oli seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla vuonna 2022 71 prosenttia. Vuonna 2023 kustannusvastaavuuden odotetaan nousevan 74 prosenttiin. Esitettyjen hinnankorotusten myötä kustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2024 nousevan 95 prosenttiin, mikä on liki omakustannusarvon mukaista.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1- 7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
VTJ:n todistusten ja otteiden luovutukset, sukuselvitykset ja tietojen luovutus muista rekistereistä					
Tuotot	3 093 969 €	3 584 124 €	2 189 189 €	3 660 000 €	4 170 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	4 100 829 €	5 059 003 €	3 372 861 €	4 957 000 €	4 401 000 €
Kustannusvastaavuus %	75 %	71 %	65 %	74 %	95 %
VTJ:n todistusten ja otteiden luovutukset ja sukuselvitykset					
Tuotot	2 983 784 €	3 428 673 €	2 098 001 €	3 500 000 €	4 020 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	3 952 538 €	4 856 709 €	3 289 981 €	4 800 000 €	4 250 000 €
Kustannusvastaavuus %	75 %	71 %	64 %	73 %	95 %
Tietojen luovutus muista rekistereistä					
Tuotot	110 185 €	155 450 €	91 188 €	160 000 €	150 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	148 291 €	202 294 €	82 880 €	157 000 €	151 000 €
Kustannusvastaavuus %	74 %	77 %	110 %	102 %	99 %

Esitetyillä hinnankorotuksilla pyritään kattamaan erityisesti VTJ-todistusten ja sukuselvitysten luovutusten henkilötyön kustannuksia. Todistukset-palvelun sähköinen kehitystyö on vielä kesken. Palvelukanavia kehitetään ja uusia todistustyyppisiä tuodaan verkkoon itsepalveluna saataviksi. Vuonna 2024 mahdollistetaan muun muassa vakimuotoisia todistuksia suppeamman tai laajemman todistuksen tilaaminen itsepalveluna väestötietojärjestelmästä (ns. vapaavalintainen todistus). Maksuasetuksen hinnoittelulla pyritään ohjaamaan kysyntää sähköiseen itsepalveluun. Kuitenkin edelleen esimerkiksi ranskan-, saksan-, espanjan- ja italiankieliset todistukset väestötietojärjestelmästä tai sukuselvitykset vaativat virkailijatyötä.

4 Vaikutukset

4.1 Julkisoikeudellisen toiminnan kustannusvastaavuus

Digi- ja väestötietoviraston maksuasetuksen mukaisten kaikkien maksullisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen arvioidaan olevan seuraavan taulukon mukaan vuonna 2023 29,0 miljoonaa euroa ja kustannusten 40,3 miljoonaa euroa. Kokonaiskustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2023 olevan 72 prosenttia. Vuonna 2024 tuottojen arvioidaan olevan asetuksessa esitettyjen hinnanmuutosten myötä 29,9 miljoonaa euroa ja kustannusten 38,9 miljoonaa euroa. Kokonaiskustannusvastaavuuden arvioidaan vuonna 2024 olevan 77 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
DVV:n maksuasetuksen mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet yhteensä					
Tuotot	27 236 830 €	29 089 176 €	16 999 038 €	28 998 700 €	29 860 472 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	34 542 861 €	38 957 254 €	24 412 125 €	40 280 000 €	38 879 000 €
Kustannusvastaavuus %	79 %	75 %	70 %	72 %	77 %

Digi- ja väestötietovirastolla on myös muihin maksusäädöksiin perustuvaa maksullista julkisoikeudellista toimintaa. Digi- ja väestötietoviraston erityislakien mukaisia suoritteita ovat sosiaali- ja terveydenhuollon varmenteet, avioliittoasetuksen 16 ja 16 a §:n nojalla annetut suoritteet, kaupanvahvistajista annetun lain perusteella annetut suoritteet, julkisoikeudellinen kauppa- ja yhdistysrekisterin tietopalvelun suoritteet sekä kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta annetun lain perusteella annettavat suoritteet. Näiden erityislakien mukaisten julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen arvioidaan vuonna 2023 olevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla yhteensä 0,35 miljoonaa euroa, kustannusten 0,71 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 50 prosenttia. Vuonna 2024 tuottojen arvioidaan olevan niin ikään 0,35 miljoonaa euroa, kustannusten 0,70 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 49 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Erityislakien mukaiset suoritteet					
Tuotot	295 558 €	355 285 €	168 250 €	353 000 €	345 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	541 165 €	744 683 €	369 148 €	708 000 €	700 000 €
Kustannusvastaavuus %	55 %	48 %	46 %	50 %	49 %

Siten kaikkien DVV:n tuottamien julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen arvioidaan vuonna 2023 olevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla yhteensä 29,4 miljoonaa euroa, kustannusten 41,0 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 72 prosenttia. Vuonna 2024 näiden kaikkien julkisoikeudellisten suoritteiden tuottojen arvioidaan olevan 30,2 miljoonaa euroa, kustannusten 39,6 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 76 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Julkisoikeudelliset suoritteet yhteensä					
Tuotot	27 532 388 €	29 444 462 €	17 167 289 €	29 351 700 €	30 205 472 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	35 084 027 €	39 701 937 €	24 781 273 €	40 988 000 €	39 579 000 €
Kustannusvastaavuus %	78 %	74 %	69 %	72 %	76 %

Digi- ja väestötietoviraston maksuasetuksen mukaisten julkisoikeudellisten omakustannusarvon suoritteiden tuottojen arvioidaan vuonna 2023 olevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla 26,2 miljoonaa euroa, kustannusten 28,0 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 94 prosenttia. Vuodeksi 2024 esitettyjen hinnanmuutosten myötä tuottojen arvioidaan olevan vuonna 2024 26,9 miljoonaa euroa, kustannusten 26,8 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 100 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
DVV:n maksuasetuksen julkisoikeudelliset omakustannusarvon mukaiset suoritteet (OKA)					
Tuotot	25 568 530 €	27 129 382 €	15 414 946 €	26 218 000 €	26 935 072 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	25 493 036 €	28 976 014 €	16 954 603 €	27 972 000 €	26 841 000 €
Kustannusvastaavuus %	100 %	94 %	91 %	94 %	100 %

Digi- ja väestötietoviraston maksuasetuksen mukaisten julkisoikeudellisten alennetun omakustannusarvon suoritteiden tuottojen arvioidaan vuonna 2023 olevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla 2,8 miljoonaa euroa, kustannusten 12,3 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 23 prosenttia. Vuonna 2024 näiden suoritteiden tuottojen arvioidaan olevan 2,9 miljoonaa euroa, kustannusten 12,0 miljoonaa euroa ja kustannusvastaavuuden 24 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
DVV:n maksuasetuksen julkisoikeudelliset alennetun omakustannusarvon mukaiset suoritteet (AOKA)					
Tuotot	1 668 300 €	1 959 794 €	1 584 092 €	2 780 700 €	2 925 400 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 049 825 €	9 981 240 €	7 457 522 €	12 308 000 €	12 038 000 €
Kustannusvastaavuus %	18 %	20 %	21 %	23 %	24 %

4.2 Liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuus

Liiketaloudellisten suoritteiden tuottojen arvioidaan vuonna 2023 olevan seuraavassa taulukossa esitetyllä tavalla kokonaisuutena 17,9 miljoonaa euroa ja kustannuksien 11,0 miljoonaa euroa ja kokonaiskustannusvastaavuuden 163 prosenttia. Vuonna 2024 näiden suoritteiden tuottojen arvioidaan olevan 18,7 miljoonaa euroa, kustannusten 11,1 miljoonaa euroa ja kokonaiskustannusvastaavuuden 168 prosenttia.

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 1-7/2023	Arvio 2023	Arvio 2024
Liiketaloudelliset suoritteet yhteensä					
Tuotot	19 534 426 €	19 621 629 €	8 935 758 €	17 921 000 €	18 650 000 €
Kokonaiskustannukset yhteensä	12 362 892 €	11 725 938 €	5 550 023 €	11 000 000 €	11 120 000 €
Kustannusvastaavuus %	158 %	167 %	161 %	163 %	168 %

5 Valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu valtiovarainministeriössä ja valmistelun pohjana on ollut Digi- ja väestötietoviraston esitys viraston suoritteiden maksuista. Asetuksen suomenkielinen ja ruotsinkielinen versio on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä.

Asetusluonnos oli lausuntokierroksella 9.11.2023 – 24.11.2023. Kuulemisessa hyödynnettiin Lausuntopalvelu.fi-palvelua. Asetuksesta pyydettiin lausunnot 78 keskeiseltä Digi- ja väestötietoviraston suoritteista maksavalta asiakkaalta ja lisäksi

asetusluonnokset olivat Lausuntopalvelu.fi-palvelussa vapaasti myös muiden kuin lausuntojakelussa olleiden tahojen saatavilla. Asetusluonnoksesta annettiin viisi lausuntoa, minkä lisäksi 11 organisaatiota ilmoitti, ettei niillä ole huomautettavaa asetusluonnokseen.

Valtiovarainministeriön budjettiosasto puoltaa lausunnossaan asetuksen antamista esitetystä muodosta.

Nuoret lesket ry. totesi aiempien vuosien tapaan kantanaan, että ensisijaisesti kaikkien holhoustoimeen liittyvien toimenpiteiden tulisi aina olla maksuttomia, kun kyse on alaikäisistä lapsista. Toissijaisena vaihtoehtona yhdistys ehdottaa, että varallisuudeksi katsottaisiin todellisuudessa käytettävissä oleva varallisuus, josta velat olisi ensin vähennetty. Lisäksi yhdistys esittää, että alaikäisiin kohdistuvissa holhoustoimen kaikissa maksuissa tulisi olla nettotulojen alaraja, joita pienemmillä tuloilla maksuja ei perittäisi ollenkaan. Valtiovarainministeriö toteaa, että holhoustoimen suoritteiden maksuperusteiden määrittämisessä on pyritty ottamaan huomioon ja tasapainottamaan yhtäältä sosiaaliset syyt ja toisaalta viraston toimintaedellytykset. Alaikäiset maksavat holhoustiliensä tarkastuksesta jo nyt vain puolet aikuisten maksuista. Huomiota on syytä kiinnittää myös siihen, että hinnankorotuksista huolimatta esimerkiksi holhoustoimen lupien myöntäminen on edelleen alikatteellista: kustannusvastaavuuden ennustetaan olevan 80 prosenttia vuonna 2024. Digi- ja väestötietoviraston kustannuksia ei siis kateta lupiin liittyvillä maksuilla kuin osittain, vaikka tässä digitalisoinnin myötä pyritäänkin lähivuosina parempaan kustannusvastaavuuteen. Suomen nuoret lesket ry:n vuoden 2022 maksuasetusluonnoksesta antaman, em. asioihin huomiota kiinnittäneen lausunnon perusteella valtiovarainministeriö ja Digi- ja väestötietovirasto tutkivat keväällä 2022 alaikäisille kohdistuvien maksujen poistamis- ja alentamismahdollisuuksia ja niiden taloudellisia vaikutuksia virastolle ja edunvalvonnassa oleville alaikäisille. Laskelmien mukaan maksuja ei voida enempää alentaa tai kokonaan poistaa ilman merkittävää viraston saamaa lisärahoitusta, jota nykyisessä julkisen talouden tilanteessa ei ole mahdollista sille valtion budjetista osoittaa. On myös huomattava, että holhoustoimen maksuja voidaan yksittäistapauksessa aina kohtuullistaa, jos sitä pyydetään ja edellytykset siihen täyttyvät.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus toi esiin huolensa uusista maksuista organisaatioasiakkaiden hinnoittelun osalta. Organisaatioasiakkaiden hintoja ei ole kuitenkaan tässä maksuasetusesityksessä nostettu eikä uusia maksuja esitetty. DVV:n kustannuslaskentamallissa samalle tuoteryhmälle kohdistuvat maksullisen ja maksuttoman toiminnan kustannukset jaotellaan aiheutumisperiaatteen mukaisesti ennen tulojen kohdentumista. Maksuttomien lakisääteisten tietojenluovutusten kustannukset eivät siis ole mukana maksuasetuksen perustelumuiotiossa organisaatioasiakkaiden VTJ-tietopalveluiden ilmoitetuissa kokonaiskustannuksissa, eikä niitä siten rahoiteta kerättävillä tuloilla. Vuonna 2023 jakoperusteita tarkistettiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti, minkä johdosta maksulliseen toimintaan kohdistuvat kustannukset nousivat. Aiemmin kustannuksia on kohdistunut todenmukaista aiheuttamisperiaatetta enemmän maksuttomaan budjettirahoitteiseen toimintaan aiheuttaen ylikatetta maksullisessa toiminnassa. Kustannusten kohdistumisen uudelleentarkastelulla ei ole vaikutusta asiakkailta perittäviin hintoihin.

Sisäasiainministeriön poliisiosasto totesi ottavansa varmenteiden hintojen osalta esitetyt muutokset huomioon poliisin maksuasetuksessa 2024.

Poliisihallitus esitti lausunnossaan harkittavaksi, että asetuksen perusteluissa avattaisiin tarkemmin sitä, mitä tarkoitetaan sillä, että hinnassa otetaan huomioon poliisin tilitysmaksun poistuminen uuden sopimuksen myötä vuoden 2024 alusta. Asiaa on nyt tähän perustelumuistioon tarkennettu ja todettu, että bio- ja kansalaisvarmenteen hintoja lasketaan, koska niiden osalta luovutaan vastaavasti tilitysmaksujen perimisestä tilitysten yhteydessä. Hintojen alentaminen tilitysmaksujen verran on käytännössä kustannusneutraali toimenpide, sillä varmenteiden tuottamisen kustannukset laskevat vastaavan määrän varmennetta kohti.

Saatujen lausuntojen perusteella esitykseen ei tehty muita muutoksia kuin edellisessä kappaleessa mainitut Poliisihallituksen toivomat perustelumuistion tarkennukset.

6 Voimaantulo

Asetus ehdotetaan tulemaan voimaan 1.1.2024 ja sen ehdotetaan olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2024.